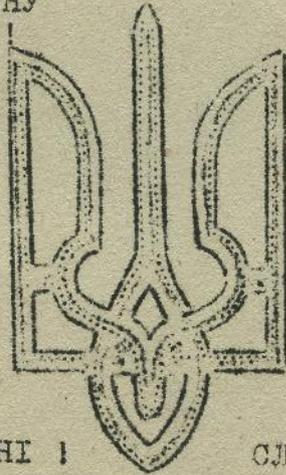

ЗА САМОСТІЙНУ СОБОРНУ
УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ

СВОБОДА НАРОДАМ!
СВОБОДА ЛЮДИНІ!

СЛАВА
УКРАЇНІ !

ГЕРОЯМ
СЛАВА !

САМОСТІЙНИК

І
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ

МІСЯЧНИК

ч. 3 / 71 / —

1946

БЕРЕЗЕНЬ

З м і о т :

1. К. Крилатий - Шляхом прогресу.
2. М. Дмитренко - "Нехай вічна буде слава..."
3. М.З. Чубай - Шевченко співець національного і соціального визволення.
4. П. Козир - Сила, що перемагає.
5. В. Петренко - Мистці слова - бійцями революції.
6. x x x - Із древніх книг битія укр. народу.
7. О. Бурлака - На політичну тему дня .
8. x x x - Рібентроп і Мологов.
9. x x x - Вирізки з преси.
10. x x x - Чужинна преса про український самостійницький рух.
11. Берест - "Не зраджу".

К. Крилатий.

ШЛЯХОМ ПРОГРЕСУ.

Загарбницькі війни, попри все нещастя, яке приносять з собою та всупереч намірам воюючих сторін — вже в самому процесі війни нечувано-швидким темпом визволяють вільну критичну думку широких мас, які несуть на своїх плечах весь тягар війни, прикриваючи протина — родний і асоціяльний характер війни. Тоді органічно кристалізуються погляди мас на їхні справжні національні і соціальні інтереси. З боєм, кров'ю, страждань та руїн старого світу, поволі і з трудом родиться новий. — Час повоєнний характеризується завжди тенденціями до прогресу, і це наростання нових, органічних, поступових процесів виявляється в повстанні нових проблем, що чекають своєї розв'язки і заспокоєння. Ці проблеми виступають з тим більшою силою і питання, як їх розв'язати, стає тим актуальніше і кінцевіше — чим більше повоєнний час доводить, що війна, яка велася, не була ведена в ім'я інтересів широких мас, що війна ця не була за визволення, а за закріпачення. Що була це війна в ім'я інтересів династії чи жменьки непоправних, збожеволілих гоштаплерів, чи злочинних експериментаторів, які однаке, здають собі справу з того, що свідомість широких мас зростає і що їхнє загарбництво не має популярності — свої клікові і імперіялістичні цілі прикривали гаслами-обманом, що мали бути прийнятні для широкого загалу.

В країнах, де національна гідність і соціальна — справедливість були найбільш потоптані — незадоволення старим і прагнення нового виливається, зараз після першої війни, в народних своїм характером революціях.

В Росії, цій країні енецифічного національно-соціального комплексу, цю революцію використовують большевики і прикриваючись найпоступовішими гаслами, виграють її для себе. Поволі закріплюється держава соціалістичного устрою назовні, а справді, всередині нечуваного визиску широких мас і потоптання найелементарніших прав людини. За лаштунками марксо-ленінської науки, проходить великих масштабів робота "догнати і перегнати — Європу". Хміль влади вдаряє в голови вчорашніх революціонерів. Поволі ростуть амбіції російського месіянства заволодіти світом. Спорудивши мур залізної заслони

— блеф закривається густою димовою заслоною підступної і рафінованої пропаганди. Вона падає на прихожий ґрунт спантеличеної Європи.

Після бо 1-ої світової війни гострота соц. проблем в країнах капіталістичного устрою, де в вільних умовах розвитку вони вільно розвивались і виявлялись, та потреба їх розв'язати по лінії інтересів широких мас, велми піднесла соціальну свідомість мас і, здавалось, штовхнула їх в обійми крайно лівих течій, як єдиного — засобу вирівняти соціальну справедливість. — Загальне — зростання комуністичних настроїв, насаджуваних і підсилюваних, завдяки сприятливим обставинам, Московію /Італія, Угорщина, Польща, Німеччина, громадянська війна в Іспанії, народні фронти в усій Європі /— це явище, яке ми занотуємо в Європі після першої війни.

Вибухає друга світова війна, яка тим різниться від першої, що впрягає до свого воза все населення воюючих сторін. Є це війна тоталітарна. І війна ця, втягнувши у свій крутіж якнайширші маси — стає для них найкращим — політичним вишколом. Як ми вже згадали, і тут маємо — справу з швидким зростанням національної і соціальної свідомості вже в самому процесі війни. Відбувається — даліше визволення критичної думки.

Страшні наслідки війни, цілковите знищення господарського добробуту держав, марево голоду, а з другого боку капіталістична система з усіма своїми відемними — сторонами — степенують до небувалих висот соціальні — проблеми, а кроте, в Західній Європі після другої світової війни, ми не занотуємо жодних революцій, ані навіть їх спроб. — Немає сумніву, після-воєнній Захід — ній Європі, впорядкованій національно, соціальна проблематика висувається в перше місце, але немає теж сумніву, що в цій проблематиці ^{на} найперше місце висувається сама ж людина, її інтереси, її право на вільне життя, право по своїйому молитись Богові. І тут закреслюється це нове, ця синтеза пережитого й пройденого шлягу ін — дивіда, який не хоче вже більше бути бездушним колі — щатком у всерозротоцувальній машині державного тоталізму й колективізму. Ця синтеза мусить знайти завершення у практиці, у новій справедливій побудові світу. І тому в Європі після другої світової війни ми занотуємо зростання гостроти соціальних питань, але водночас спад комуністичних настроїв. Бо війни приносять зі

собом прогрес.

Бо всі димні заслони, які супроводять війну за законами фізики, мусять таки розплистись і відкрити гогу дійсність. Возплились вони також над тією частиною Європи, що як зразкова країна "квітучого соціалізму" мала принести спасіння всім гнаним і голодним. Блеф безкінечно не може вдержатись. Падає мур залізної заслони, відкриваючи обриси понурої дійсности. Розкриваються карти гри.

У культурному й цивілізованому світі справедливим суспільним ладом заведено - уважати такий лад, який - створений для живої і поточної людини, уміцєвлені в даній природній спільноті, - дає можливості заспокоювати її, природою дані, матеріальні й духовні потреби, розвивати свої здібності та вповні виявитись у шляхетному співзмаганні на розвоєвому шляху її призначення.

Коли виходити зо сказаного, стає ясним, що не було і не могло бути справедливого ладу в Україні, де невичиті, природні національні почуття і стремління мозаїки народів, зліплених в штучний механізм, потоптано найогиднішим способом.

Тому то і наявність цього факту, що дискредитує порядчиків, так дуже запопадливо закривають парадоксальними гаслами про самовизначення народів, значчи, що для західного світу справа національного самовизначення є бездискусійна.

Стало ясним, що не було і не могло бути соціальної справедливости в країні, до цього економічне не дозрілій, яка поставила собі цілі неспівмірні до її спроможностей. І тому не могла вона мати на оці заспокоювати справедливі вимоги індивіда.

Стало ясним, що в країні, яка, щоб підбити світ, мусіла збудувати державу фараонськими способами, мусіла насадити велетенську індустрію, величезну вбенку - промисловість, що не існувала; zorganizувати величезне військо, розбудувати всевітних розмірів пропагандивну й шпигунську роботу, - що в такій країні не було місця для природних і справедливих вимог людини.

Це ясно і просто. І щоб це зрозуміти, не треба пристрасти, ані упереджень.

І це стало і стає ясним, і буде ставати все ясним і зрозумілішим, для тих, що досі цього не бачили, чи бачити не хотіли.

І вже не допомагає ставати в обороні покривджених, гнаних і голодних. Бо широкі маси посунулися далі на шляху прогресу.

Бо преміром вже навіть кольорові з Індонезії, коли СССР бере в оборону їхні самостійницькі змагання, кажуть "спасибі", бо "за вашими добрими намірами криється щось інше!". Бо сьогодні робітник, здавалось би, ще вчора добрий кандидат у народний фронт, не хоче зливатися в одну партію /комуністичну/, хоча його туди силою штовхають. Бо західно-європейське робітництво "у своїй переважній більшості є проти теперішнього плануваного "об'єднання", тому, що воно вбачає в цьому не з'єднання, а здобуття соціал-демократичної партії комуністичними вожаками". Бо "війна була ведена за ідеали демократії, а не за тоталітарні претензії одного означеного політичного /читай: комуністичного/ напрямку". А большевизм? Як ставиться робітник до цього політичного напрямку, що ще вчора, здавалось, неподільно панував, коли йшло про створення кращих можливостей буття робітничого світу?

Робітник відповідає на це, що він /робітник/ проти колективного думання, "бо східне колективне думання пригнічує особистість."

Ось вам квінтесенція і викладник того двиза, що тепер у Західній Європі, у вільних умовах вияву волі одиниць, проходить скрізь там, де питання побудови справедливого соціального ладу стає на порядок денний.

Безперечно: широкі маси європейського Заходу за справедливий соціальний лад, але вони проти тоталітарних претензій означеного політичного напрямку, вони проти пригнічування права і волі одиниці, вивіщення однієї нації, яке несе з собою "подарунок справедливого ладу" зі Сходу.

До цих стверджень і правд прийшов український народ за довго до того часу, як Європа "давалась на підмову" кличам про "кращий лад". Розвоєвий бо шлях прогресу, яким ішов український народ, стимулювався і поглиблювався наявністю національного поневолення, яке завжди несе з собою поневолення соціальне. Період першої світової війни і період визвольних змагань українського народу в скорому темпі посуває його національно-соціальну свідомість та кристалізує його політичну думку /від федерації до проголошення самостійності й соборності/.

Існування, істотність та питома вага тих прогресив-

них рухів в українському народі, що йдуть від долу є л -
вищем органічним - не дозволяє загарбникові перейти над
ними до порядку дня та зоставляє його поступати-сь тис -
кові цих процесів, але тільки назовні, монтуючи ехидну
конструкцію позірно поступових ідей, понять, інституцій -
засобу обманювати й вербувати водночас, щоб з тим біль-
шою надією на вигреш, повести наступ за повне знищення
визвольницьких змагань. Український народ перший розкри-
ває лю знаменну рису загарбників, в яких процес закрі -
пачення провадиться найпоступовішими гаслами і плямує -
СССР, як класичну в своїй неповторності, загарбницьку -
державу, яка майстерну систему брехливих поступових кли-
чів, ідей і улаштувань розбудувала до небувалих розмі-
рів, зважачи саме на зростання самосвідомості своїх -
підяремних народів. Невблаганна боротьба українського -
народу, що коштує його мільйонів жертви - є відповіддю
на намагання ворога придушити визвольницькі пориви. Са -
мосвідомість українського народу та свідомість його при-
значення невпинно росте. В час другої світової війни,
в умовинах здавалось би, безперспективних, український
народ рішається на безкомпромісову боротьбу проти двох
потуг, що зробили Україну тереном розгри за свої інте-
реси та творить своє збройне рам'я, збройну силу.

Ущухає друга світова війна, але закони прогресу є
незмінні. В умовинах підяремної дійсности, тоталітарної
системи й диктатури - вони не можуть пробігати тими -
способами й засобами, що в умовах вільного розвитку, в
західно-європейських країнах. За те з тим більшою силою
ці поступові рухи, придушувані згори, прориваються у ра-
дикальні річища та революційні вияви.

І сьогодні Україна в боротьбі вже не сама. Її про-
гресивні кличі захоплюють пораз ширші кола під'яремних
народів ССРСР та поривають і організують їх до революції
народів, що гряде.

На широких полях України родиться нова могутня, для
мільйонів поривна маршова пісня, українська - нова Мар-
селеза, а в ній замкнена широка скала почувань любови й
ненависти народів в боротьбі.

В ній, цій запальній пісні і строкіт розшалілих -
скорострілів, і вибухи гранат, що вбивають зненавиджено-
го наізника, і твердий блиск очей незав'язаних при роз-
стрілах; і запекле "не зраджу" на затятих побілілих у -
бтах; там і тверде "не здамся" і гранатов розірване -

власне тіло. А понад тим всім білий жах ворога, що здає собі справу з своєї безсили.

Це є шлях прогресу, яким український народ іде невідкильно до свого призначення, а пісня, зроджена з його святих почувань, говорить єдину Правду про людські права.

...oooO!Oooo...

М. Дмитренко.

" НЕХАЙ ВІЧНА БУДЕ СЛАВА, ЖЕ ПРЕЗ ШАБЛІ МАЄМ ПРАВА..."

/ І. Мазепа./

"Нація - це державний народ, або народ, що бореться за свою державність", - так звикла ядерно окреслювати суть поняття нації наша ідеологія. Кожна інша людська спільнота, наділена певними означеними об'єктивними прикметами, не переростає поняття народу чи народности.

І в час довгої підпільної дійсності по програній - в наших останніх визвольних змаганнях жили ми мітом - прийдешнього збройного чину. Обеззброєні довгими роками неволі, ми вперше усвідомили собі, як дуже зв'язана наша доля з нашим військом і взагалі з озброєнням нашої суспільности. З туюю згадали ми часи збройної княжої слави, коли всі наші сусіди докладно знали, що треба далеко держати свої руки від України. Із занепадом ідеї княжого війська, коли перевелися князі Святослави, а російські, польські та інші загарбники потрапили вдерти з рук українця меч, щит і ратище, а вкляли лиш - плуг і батіг, тоді і не счувся наш селянин, як побіч чепіг поввилися в нього на руках кайдани, не счувся наш лицар, коли вклав голову в ярмо. Це були часи Великої Руїни, що виповняють період нашої історії від занепаду княжої держави до часів Козаччини. Це підле животіння змінили шойно козаки, які перекували леміші знова на залізо зброї. Українська козацька держава, передвісник демократичних держав в Європі, із своєю виборною старшиною та великими суспільними й соціальними вільностями, опиралась не на могутність панувчої династії князів, царів, чи королів і не на чужинецькій допомозі, а на козацькій шаблі. Український селянин міг спокійно у правляти ріллю; гетьмани Сагайдачний, Хмельницький

Мазепа могли спокійно будувати школи й церкви, бо польський бундючний шляхтич і царський задринаний дворянин знали, що спокою нашого рільника, вченого й нашого домового вогнища береже крива, гостра, вірна козацька шабля. Вільне життя на дотепер незамешкалих Диких Полях, козацькі вільності, самостійність України у внутрішній і міжнародній політиці, по довгим безпросвітнім мареві польської панської неволі та всупереч російським імперіялістичним зазіханням, опиралися на сили козацької зброї. І тому орудувати зброєю на Україні в цих часах уміли мужчина й жінка і дитина-підліток. Рільник брав зброю зі собою в поле; старшинські дочки розважалися, полюючи зі зброєю в руках, та в разі потреби вміли висадитися в повітря разом із твердиною /славна оборона Буші/; козацький бурсак радо замінявав граматику на мушкет. В цих героїчних часах на почесному місці в кожній вільній хаті висіли вислужена батьківська шабля і мушкет та чекали, коли долоні молодого нащадка роду стануть міцні й гідні, щоб перебрати батьківську славу та далі провадити батьківський визвольний труд.

І щойно російські царські імперіялісти зрозуміли, як дуже заважає їхній захланності українська зброя. Тому перше потягнення цариці Катерини, лютого ката українського народу, - це зруйнування Запорозької Січи, - гнізда українських збройних сил, військової школи української молоді. Фізично зламавши головні сили українського збройного потенціалу винищенням українського війська, знищивши майже весь актив наш вивозами, каторжними працями, арештами /схожість метод царської і большевицької Росії/, царські імперіялістичні злочинці постановили ще й ідейно зломити Україну, вирвати їй з рук зброю, скаструвати її духово, зробити народом-рабом, нездібним до власної оборони. Звідси різні миролюбні ідеї: всілякі панславізми, соціалізми, нацифізми і т.д. Утопії, що мали своєю метою одне: обеззброїти українську націю і, роззброєну, безборонну спокійно проковтнути.

Як історичний наслідок цього - фатальна постанова Центральної Ради на початку наших Визвольних Змагань, що українському народові, який розправляв якраз крила до самостійного життя, - військо непотрібне; озброєні солдати коваючої царської армії можуть вертатися до дому. Як же інакше поставив цю справу молодий большевицький уряд, який ще вчора підбурював товпу лозунгом:

"Війна, війні!"

А все таки десь по стародавніх хуторах широкої України, серед давніх козацьких нащадків не заржавіла козацька шабля. Старий прадід передав її своєму пра - внукові.

Зродилася збройна боротьба полк. Коновальця, Петлюри та славних перших протибольшевицьких партизанів - на Україні, що довгі ще роки по заключенні світового - миру не давали спокійно спати енкаведівським посіпакам. Вислужену зброю українського партизана і січового стрільця оглядав його син і скоро додумався, що збройні виступи УВО, як найкращий лік електризують смертельно хвору на зневіру націю та бойовим кличем лунають за кордоном. Час цей - це час нашого духового озброєння. Тоді остаточно кристалізуються ідеї, кладуться, прорубуються - шляхи, формується ментальність нового українця. Ми вже знаємо, що найвищий наказ дня, що без його сповнення - не можна ні спокійно орати ниву, ні сидіти на шкільній лавці, ні спокійно спати серед сім'ї, - це здобуття - УССД, а шлях до неї - це збройне повстання. І родиться в обеззброєній українській нації туга, велика, загальна: "Зброї нам треба, зброї нам дайте!" Про зброю мріє палкий революціонер, що із старим "мавзером" організує протиокупантські боївки; про зброю мріє український зневажуваний мужчина і внак; зброї хоче ціла українська - суспільність, що прийшла в Зелені Свята поклонитися могилам своїх Героїв та цей свій взятий обов'язок мусить окупити нерівною боротьбою камінням із до зубів озброєною польською поліцією.

На 1939 рік довго ждав пригнічений український вельетень. Ждав, як на єдину можливість випрямитися на весь зріст та спробувати сили своїх м'язів у боротьбі за свою волю. Його міцні, спрагнені долоні горячково доокруги - шували зброї. Де лиш находив її, захоплював пильно, беріг, щоб ночами темними, під зеленими наметами лісів - вкладати в свої незвичні долоні святе, спасенне, виту - жене залізо - символ волі. Незручні пальці починали розуміти мову прецизної машинки, незвичні вуха почали привикати до бойового гаму, незвичні очі почали твердо глядіти на кров чужу і власні рани.

Коли розвалилася довголітня наша тюрма - Польща - до залишених магазинів, розбитих поїздів, таборів, покинутих втікаючими військовими частинами, не протягла наша вбога суспільність рук за легкою для здобуття наживою, тільки пожадливо шукала зброї. Це ж бо український

народ виходив із читальні і клубу в бойовий похід, не ж наша молодь із таємних ідеологічних гуртків переходила у військові формації!

"Німецька зброя - від німців!" - верещать большевики. Правда, ми діставали від німців кулі, але в голови в наших найкращих друзів. Нині вже і більше вищої зброї у нас досить; незабаром можемо ми пишатися у що ... большевики віддати її нам добровільно, але ж хто вірить у це?! Безперечно, вислуживши НКВД не зрозуміють цього ніколи, як і не розуміють в ім'я чого ми резигнуємо з їхнього "щасливого" життя та йдемо в негостинні ліси на нерівну боротьбу. Ця наша "німецька" зброя - це зброя, видерта безпросвітними ночами, на болотистих крутих стежках у необережних опричників, це зброя із насильно розбитих магазинів, це кривавий трофей наших молодих повстанців, це зброя, пильно вибрана руками наших жінок і дітей по всіх побовищах нашої багато - страдальної батьківщини. Український народ дійсно доказав чуда, незнаного в історії: в часах найбільшого розвитку бойової техніки самостійно зумів так озброїтися, щоб з успіхом протиставитися двом найбільшим мілітарним окупантам: гітлерівській Німеччині та сталінській Росії.

Вся наша нація нині віддає поклін зброї. В чому секрет цього культу, що так неждано спалахнув серед найширших кіл нашої суспільності? Ясно, що цей культ - це найбільш зрілий вплив остаточної підсвідомої постанови всієї нації, що досить нам жити життям підлого раба, що змушений безпереривно, боязко оглядатися на дуло нагана гестапівця чи енкаведиста; це доказ, що українці вже гідні жити самостійно бо волю купують ціною крові, силою української національної зброї. І хоча нашому поколінню сумилося прохивати в найгіршій тюрмі народів, яку знала історія, в ССРСР, наш народ не зломився. Уся наша суспільність порозумілася в одному: це можна буде жити тепер, у большевицькій дійсності, тільки зі зброєю в руках. Йдучи за інстинктом самозбереження, молоді й старі простягнули руки за зброєю, і з амбіцією здобути її самому. І коли всім недокровним нашим землякам, що зразу пішли на співпрацю з большевиками, або навіть лише зважилися жити тільки легально, НКВД і партія не залишили жодної іншої волі, як тільки волю зраджувати власний народ, - тоді ми, українська озброєна суспільність в найбільш реакційнім, антидемократичнім, поліційнім режимі потрапили вже таки не короткий

час заховати національну самостійність, фізично зберегти тисячі одиниць, які небзброєні, гинули б вже були - по тюрмах, під тортурами чи на заслання, а іншим замінювали ганебну смерть за Сталіна на вічно зелений вінок славної смерті за власний народ. І хоч як це большевицьким опричникам не приємливо, хоч скільки вони проливають жовчі та точать оскраженілої слини, - все таки навіть на сторінках своєї преси мусять признати, що український народ живе таки самостійно, згідно власних законів, що в їхній державі таки росте і розвивається УССД, хоч як би СРСР із цієї вагітності був незадоволений. Тим більше, що небажаного плоду вбити ніяк не можна: він має сталеві зуби та озброєні руки, якими загрожує розсадити звесь організм своєї самозванчої мачухи.

Найважливіші, отже, ці сталеві зуби, граната за поясом та "фічка" на плечах - символ та фактична основа нашої самостійности, нашої влади, нашої особистої гідности і волі. Тому, український повстанче, пам'ятай:

1. Доки держить твоя рука зброю, доти Ти вільна людина: володієш смертю для ворога і для себе.

2. Зброя Твоя зрошена кров'ю українського народу, що з нараженням власного життя здобув її для Тебе; він жде на Твою оборону.

3. На Твою зброю дивляться шклисті очі Твоїх друзів-героїв із високих шибениць та змиті в сльозах очі Твоїх рідних, що караються по тюрмах і засланнях, як на свого месника; отже, не марнуй її, ніколи не віддай її в руки ворога.

4. Зброя Твоя зробила Тебе українським повстанцем; без зброї Ти кандидат на гарматне м'ясо, скатованого трупа, каторжника, або проклятого зрадника.

5. Зброя - це символ Визвольних Змагань Українського Народу; передай її несплямленою своєму спадкоємцеві, щоб умів він берегти святого діла незалежности України!

/Передрук з красивого видання
"Повстанець" ч. 5-6./

-----00000000-----

Мстислав З. Чубай.

ШЕВЧЕНКО - СПІВЦЬ НАЦІОНАЛЬНОГО
І СОЦІАЛЬНОГО ВИЗВОЛЕННЯ .

Уже 85 літ ушановуємо славно пам'ять Великого Сина України, духового Тривідника останніх трьох поколінь українського народу, національного пророка, Тараса Григоровича Шевченка. І що більше відділяють від нас час його життя, праці і творчості, - то все більше ми відчуваємо, який близький Він є для нас, як неподільно зв'язаний з долею українського народу. Роки проходять, ростуть нові співці, український народ у своїй боротьбі на своєму національно-політичному шляху посунувся далеко - далеко наперед - а Шевченко далі панує неподільно в наших душах, його пророчі слова, його поезія не тратять на силі, а стають все зрозуміліші й актуальніші. Бо все те, що ми думаємо, чого ми прагнемо фібрами нашої душі, а чого ми висловити може не вміємо - це все сказав Шевченко своїм полум'яним словом, що його поставив на сторожі правди і за це слово, за свій святий бунт проти насилля відбув важку кару десятилітнього заслання.-

У роках національного і соціального поневолення - України ми все звертаємось до Шевченка, як ідеолога - "своєї правди в своїй власній хаті", співця національного і соціального визволення України, а теж: всіх народів "од молдованина до фіна" з тим насиллям загарбників, як трубадура національної революції. Великість і геніяльність Шевченка була того покрову, що не дозволила навіть нашим ворогам його заперечити. Не мігши його відкинути, ^{та} розуміючи його величезне значення в самостій - ницьких змаганнях українського народу - вони, ці наші вороги намагаються його під свій лад перекрутити, змінюючи навіть його слово і думки та достосовуючи його - до своїх цілей.

Знову ж маленькі люди з поміж українців стараються вмістити Шевченка у своїх вузьких партійних програмах. Отак у русофільських виданнях Він був руським чи малоросійським поетом, у варшавських виданнях став польсько-філом; у одних партійних "хлопських поетом" чи лібералом - слов'янофілом, у других прихильником гетьманату, у третіх - просто - соціалістом чи навіть безвірником -

комуністом.

Хто хоче з геніального Шевченка зробити загомінького партійника, з тим зайва дискусія. Бо він ніколи не схоче чи не зможе зрозуміти, що Шевченко — це поет нації. Він — всеукраїнський об'єднуючий дух та вісун національного солідаризму рівності всіх класів народу, в якому не буде ні хлоба, ні пана". Вже сотні років тому, вивчаючи пильно історію України, Шевченко зрозумів, що тільки власними силами шляхом національної революції зможе Україна здобути своє право на власну хату, визволитись із кайданів ворожих імперій.

Тому то з такою ненавистю писав Шевченко про всіх тих загарбників, що колинебудь зазімали на цілість українських земель.

"... Грає кобзар, виспівує,
Вимовля словами,
Як москалі, орда, ляхи
Бились з козаками..."

Отими словами у вірші "Тарасова ніч" відмітив Шевченко три імперіалістичні потуги, що в свій час поневольвали Україну. Та ворогом України "номер 1." уважав Шевченко таки імперіалістичну Москву.

"... Ляхи були, усе взяли,
Кров повипивали,
А москалі і світ Божий
В пута закували..."

Отак кількома словами, але якже чітко і влучно змальована жахлива московська неволя.

Тому в коротких патріотичних, чи побутових віршах, як "Катерина", "Розрита могила", "Суботів" тощо, а вже зокрема в дальших політичних поемах, "Сон", "Кавказ", і "Послання" — протиставить Шевченко всюди свободолюбний український дух — загарбницькому московському та відзначає боротьбу України й кавказьких лиярських народів — проти тієї тиранії Москви.

В розпучі над національним горем України він називає всіх тих, що позовлі чи по-неволі пішли на службу імперіалістам, "грязь Москви" та "варшавським світлим", а Богданові Хмельницькому за тяжкий прогріх, — бере відому угоду з Москвою у Переяславі. Хмельницький — вірип, що москаль буде ділитись з козаком добром і лихом, а тимчасом "москальки, що зустріли, то все оцухрани, могили вже розкопують, мовляв, "усе то те /небто Україна/ таки й було наше, а що ми тільки оддали на нашу та тара та полякам".

У вірші "Іржавець" Шевченко жаліє, що Мазепа програє війну з Москвою під Полтавою і мусить утікати зі Шведами у Бендери, а за ним кошовий Січі Гордієнко веде цедобитків та плаче тому, що "поради не давав, мати, як пшениченьку дожати, Полтаву достати".

"Ой дожали б - каже Шевченко - як би були одностайно стали".

Отож і ненависть Шевченка звернена проти усіх тих - "землячків-блядолизів, що за сочевицю пішли на службу - Москві, тих, що соромляться говорити по "кахлацьки", а говорять тільки "поздешному" цвенькати, тих п'явок, що "чорнилом політи", "московською блякотю". Він жаліє, що на місці прадідів великих, розпаношилися правнуки погані, що не соромляться в ярмі комати, що гірше ворога свою матір-Україну розпинають, що пруться на чужину "шукати доброго добра, волі, братерства братнього", тих перевертнів, що допомагають "москалеві господарювати та з матері полатану сорочку знімати"; Віз бо ліє над тим, що "не за Україну, а за її ката довелось - пролити кров добру, не чорну; довелось запить з московської чаші московську отруту".

Тому Шевченко з великою пошаною пише в поемі "Кавказ" про лицарські народи Кавказу, що по-геройськи боронили свою волю. Він бере участь у Кирило-Методіївському Братстві - якраз з метою поширити серед усіх скорених Москвою народів гасло спільної боротьби з московською імперією. Для уярмлених народів, Україна той новітній - Прометей, що його карає орел: "що день Божий довбе ребра і розриває серце", "не вип'є живої крові", бо "серце знову оживає і сміється знову. Не вмирає душа наша, не вмирає воля, і неситий не вмере на дні моря поля; не скує душі живої і слова живого". Всі оті поневолені "од молдавина до фіна", що поки "мовчать, бо ніби благоденствують", піднімуться і тоді встане наша правда, що досі п'яна спить, встане воля, встане вся Україна.

У своїй поемі "І мертвим і живим і ненародженим...", що його можна зрозуміти справді по-геройськи в перспективі сторіччя, відчув Шевченко, як ніхто з його сучасників і навіть епігонів, отой дух, що керував, керує і керуватиме всіми думками українських патріотів.

Уся слава України лежить у її минулому, думає Шевченко і на цій славній минувшині треба будувати генерішнє і майбутнє. Про цю минувшину, про те, як панувала -

й Україна колись на широкому світі / треба нам читати історію України, самим, а не ждати, аж нам чужинець /отой "німень купий узловатий, учитель великий" / цю історію розкаже; треба її читати "од слова до слова", не мінати ані титла, ні же тієї коми, все розібрати та й спитати тоді себе: що ми, чії діти, яких батьків?, чим за що закуті?".

Ми не знайдемо на чужині другої України, другого такого Дніпра. Всі оті гасла про "братерство і волю, мир та добро і святе добро" в устах імперіалістів - це все - пусті фрази "великих слів велика сила та й більш нічого".

" В своїй хаті своя правда
і сила і воля " -

оце завершення світоглядної еволюції Шевченка. Після випробувань усіх окупацій - Україні не залишається нічого іншого, як шляхом національної революції здобути власну хату, бо тільки у власній хаті своя правда і сила і воля!

Це можна здобути тільки шляхом, яким ішли Мазепа і гайдамаки, що бились не за добро однієї класи, а "за край, за церкв Божю, за люди" / цебо за народ, мораль і суспільну справедливість /.

Шевченкові гайдамаки - це не, як казали вороги - розбійники, бо ж "за святу правду, волю розбійник не встане, не заріже лукавого сина, не розіб'є живе серце за свою Україну".

Хоч вороги сміються, що Україна закована і похована, хоч "вороги нові розкрадають як овець нас і жеруть", та Шевченко не втрачає надії. Він каже, що "буде таки сподіватись, таки буде виглядати".

За десять літ важкого заслання на чужині Він не перестав любити України і вірити в її Воскресення. Цю віру Він і нам передає, Він кличе нас у безсмертному "Заповіті" - повстати, "кайдани порвіте і вражою злою кровю волю окроніте". Він своїм віщим духом предбачив, що "од Конашевича аж до сьогодні пожар не гасне", що грядущі покоління, оті ненароджені земляки його, "діла великих батьків і Палкайка душ великий" воскресять у собі, а з Холодного Яру повіе носом вогнем. Встане Україна, бо Москва розкопала тільки той малий нрех, а великого любу де й не допукалась.-

П. Козир.

СИЛА , ЩО ПЕРЕМАГАЄ .

Людина, яка пережила останню страшну воєнну хуртовину, яку приголомшував прямо непереривний ланцуг зовнішніх ударів, що в різних формах, але все страшних і пригнітаючих, мов градом сипався на її голову - ладна - твердити, що в майбутньому техніка й технічні здобутки особливо у військовій галузі є вирішальними раз на завжди в політичній розгрі. Світ бо зовнішніх з'явищ приголомшив і приголомшує її настільки, що за поверхнею річей і подій вона не добачає суті. Явища другорядні й похідні вона приймає за властиві й суттєві. Тимчасом за зовнішнім світом з'явищ є світ ідей і вони єдино є вирішальні. Коли ми говоримо напр. про невміручість ідеї, то це не абстракція, а реальність. Ідея, бо не вноситься в повітрі, звідкіля можна її зістрелити з ловецького літака, а місце її в живому серці живої людини. І тому саме кажемо, що вона невміруча, бо за неї її носії - готові йти на барикади, і за неї вмирати. Бо є це велика, двигаюча сила. Бо коли б навіть, що майже фізично - неможливе, вмер за неї останній її носій, то вона, ця ідея, ця моральна сила не вмере, а житиме в наступних носіях і проявлятимься ще з більшою силою.

І тому вся техніка, всякі воєнні винаходи не є противинаходами на інші винаходи, а є проти тієї дивної непоборної моральної сили, проти тієї ідеї. І ця саме ідея, віра в її слухність дає силу не здаватись навіть в найчорніших ситуаціях, а творити нові протизасоби. Це є закон безупинної гри сил. І гра ця іде не за те, хто винайде кращі винаходи, як засіб перемогти, але за те, в кого більше моральної сили витримати. А силу витримати дає моральне переконання про слухність справи, яку заступається. Тому найдосконаліші технічні винаходи на usługам неслухної справи, брехні, тим більше будуть переможені.

Нааявність зростання революційних рухів і боротьби, в умовах пригнітаючої технічної переваги загарбника, в якій то боротьбі на передове місце висувається Україна, потверджує сказане про закон безупинної гри сил, а кріпшення і щораз то більше розгортання цих рухів і боротьби, в яскравому світі ставить питання переваги моральної сили.

До цих закрімичень і пригадок допровадили розмови,

які іноді чується, коли ідеться про боротьбу в країю.-
"Ну добре, є УПА, але що вона зробить супроти такої чисельної і технічної переваги противника. Але ж большевики знищать УПА і на тому буде кінець революції..." .

Бабувають, або не зрють вони, що наростаючи на Рідних Землях національна революція - це не сама УПА: це - той селянин, що всім своїм майном і життям ризикує за - свою співпрацю з УПА, це та селянка, що втратила рідню, але вдоволена, що український революціонер врятувався з большевицької пастки; це невдоволений з большевицького режиму колгоспник і робітник; це - одним словом - жива українська людина, це ті революційні маси, що їх - революційної душі не знищить до останнього атом-бомба, бо вона відроджується в третьому й десятому поколінню - та переціплюється знову в душах мас.

Наша віра не сперта виключно на кон'юнктуру, не на той чи інший військовий відділ, а на наші власні моральні сили, на нашу ідею і політичну концепцію; на спільному фронті всіх поневолених Москвою народів і внутрішньому розкладі СРСР, що його приведе на так фалшива большевицька політика, але революційний натиск українського на інших народів.

Визвольний рух може існувати і розвиватись, спираючись на широкі масах, як правдивий заступник їх інтересів. І тому постава мас до руху має дуже велике значення; з одного боку як мірило, наскільки в рішальний момент можна на неї рахувати, а з другого боку; - у випадку konieczности переставити революційну роботу, на деякий часна інші рейки - наскільки ці маси здібні сприйняти її в нових формах і дати їй вичерпні, здорові соки.

Наші думки і ствердження не на спекуляціях при зеленому столку "еміграційних урядів", а на звітах УПА, звітах членства ОУН, утікачів, а зрешті ... большевицької урядової преси.

На основі цих звітів є певне, що не тільки не знищено УПА, але що вона ще більше зросла, завдячуючи це таким потягненням і явищам:

1. Своєю добрій пропаганді /летючки, часописі, брошури на українських і чужих мовах/.
2. Відповідній політично-боевій тактиці /не звертають вістря проти червоноармійців/.
3. Зростанням протибольшевицького фронту інших народів Середньої, Південно-східної і Північної Європи.

Мабуть багато з емігрантів думає, що ширший загаль українців - зокрема на ОСУЗ не приймає більшої участі в

боротьбі УПА. Тимчасом не так. Воно певне, що вже само географічне положення Лівобережжя, / брак лісів / посприяє в меншій мірі масовості повстанського руху, а головню ж військових дій УПА. Окрім того тут грають теж ролю інші чинники, а саме: 1/ На ОСУЗ, що було довше - большевицьким заплідям, змобілізували большевики майже все мужеське населення до Червоної Армії, а сьогодні - змобілізували тільки інвалідів та ранених. Населення - ОСУЗ не стоїть зараз ближче революційної Польщі, Чехії, Румунії, Угорщини, Югославії і т.п. 2/ Сусідуючі русські, хоч і не вдоволені з большевицького режиму, не мають потреби піддержувати національної боротьби поневолених народів. - Усе ж такі рейди УПА на Правобережжя витають там не менш ентузіастично, ніж на ЗУЗ, а наших революціонерів звуть "нашими хлопцями". В боротьбу включилась - вже - після початкових вагань ізза початкової "ласкавої" поведінки большевиків - і Карпатська Україна, зокрема, коли до голосу дійшло тут НКВД.

У перших місяцях, після перемоги альянтів, здавалось, що український народ, під впливом чуток про скорий вибух третьої війни - заломиться дуково в дальших місяцях під безоглядно большевицьким терором, коли то большевики вже після кількох великих акцій прочистки - лісів, горлали про повне знищення "бандіровців". Здавалось, після чотирьох звернень большевицького уряду до "партизан з УПА", обіцянок амнеції, - український народ заломиться, але він перейшов переможно цю кризу і з ще більшою сердечністю та з безприкладною героїською жертвенністю піддержав свій революційний провід. Правдиві революціонери не пішли до ворога, на його ласку.

Кожний звіт з Краю подає цілий ряд завзятих боїв, у тому один звіт лаконічний, спартанський: "Після большевицького наступу вбитими було з нашого боку 140 люда, решта застрілились. Багато розірвало себе гранатами". Так прозаїчно по воляцьки поданий звіт про безприкладне героїство "наших хлопців" в Краю. Це мусить вбитись в тямку нашої еміграції, про це мусить довідатись весь - світ.

Бо чейже і наші найбільші вороги, самі большевики зробили з нашої революції, не бажаючи собі цього, міжнародну вже проблему. Вони, що тільки під впливом зростаючих визвольницьких рухів, мусіли заграсти комедію з "незалежною УРСР", з окремих наркомом закордонних справ та представником до ООН, пускають уже знову блахмана про

скору "автономію" /1/ України. Згадані вже аж чотири звернення "уряду" до українських повстанців, обіцяння амністій, звільнення багатьох засуджених в рр. 1939-41, широка пропагандивна акція проти УПА, в тому і - О. Вишні "Червоний Перець", як протиакція нашому гумористичному журналові повстанському "Перець". - Усе це свідчить найкраще, що УПА - це не іграшка, що вона не згнула, як цього бажають більшовики, але що це найбільш "серйозний вопрос" в СРСР, що це загроза існуванню большевицької імперії.

На ніякі большевицькі принади наш народ вже не йде, бо бачить, що впарі з ласкавими словами, йде безоглядна боротьба проти найбільших святоців українського народу, за знищення його провідної верстви. У Краю немає вже сьогодні місця на політичні спекуляції різних груп і течій. Тверді умовини боротьби, диктують єдину революційну програму і тактику боротьби, що завершується в єдиному революційнім провіді. Край знає і визнає тільки УПА і УГВР. Українська Головна Визвольна Рада являється революційним парламентом народу, який поєднує всі політичні течії народу, при чому з представників давних, у час німецької окупації не існуючих партій, тільки тих провідних одиниць, що мали відвагу станути відважно та платформі боротьби проти обох імперіялізмів, сталінського й гітлерівського. Народ признає тільки тих, що вкуні з ним борються і гинуть, а тому признає тільки УПА, УГВР і ОУН.

Це знає кожна українська дитина в народній школі /бо поборювати бандерівців та ненавидіти їх як бандитів учать з наказу учителі/.

З усього слідне, що більшовики не дають собі ради з руками поневолених народів, коли вже й російська організація "Чорна Кошка" вбиває НКВД. Червоноармійці, що мали після побачення кращого побуту робітника й селянина на Заході йти знову до колгоспу, чи на стахановщину - будуть щонайменше прихильними для наростарчих національних революцій, елементом, коли прийде "остатній і рішательний бій". Звіти з Краю подають цілий ряд даних про сутички червоноармійців з енкаведистами. В тому напрямі поневолені народи спрямовують усю свою пропагандивну наругу. В тому напрямі найбільше роблять революційні кадри українського народу, який має в Червоній Армії кровно кожного четвертого червоноармійця. Це поважний чинник у нашій єдиноправильній орієнтації на власні сили.

лісом хлопці висіли й пішли в ліс, а шофер /поляк/ поїхав даліше.

21. VI. Перша чота під командою Горлоріза зробила засідку між Творівкою і Рибниквою. На засідку попало авто НКВД. Забито 4. старших лейтенантів, 1 капітана - НКВД, і 2. рядових НКГБ. Здобуто 3 ППС і 1 ППШ, 2 пістолі і 3 криси.

30. VI. Чотовий Вечірний з 3-ої чоти під ком. Миші зробив засідку на шляху Сталиславів.- Дрогомирчани. О год. 11-ій перед полуднем збито повія. Забито секретаря райпарткому, нач. землевідділу, 1. комсомолку, а прокурора тяжко ранено. Всі партійці з Богородчан.-

6. VII. Ботня Богуна зробила ряд засідок на шляху - Кривотули - Гостів. На засідку попало 45 большевиків - пограничників. По короткому бою большевики розбіглися, залишаючи на полі бою 18 вбитими й 6 важко раненими. Трофеї забрано.

...ooo0?0ooo...

В. Петренко.

МИСТЦІ СЛОВА - ВІЙСЬКИ РЕВОЛЮЦІЇ.

Якщо ми говоримо про розвиток української національної ідеології в першій половині 20-го століття, в період міжбуря, між першою і другою світовими війнами, продовжуючи до наших часів, то ми повинні будемо визнати, що українська національно-політична ідеологія в своєму формуванні і розвитку як і в 19-му столітті так і за наших часів зазнала значного відлещатку літературних кіл. Тим то письменників ми бачимо безпосередніми учасниками українських національних змагань за український революційно-самостійницький рух трьох поколінь старшого покоління, представників же передвоєнного періоду ми на першому місці повинні назвати - ГРИЦЬКА ЧУПРИНКУ.

Чупринка разом з Ол. Олесем, Миколою Вороним, Фальківський та іншими репрезентує т.зв. модерністичний напрямок в новітній українській літературі. Він репрезентує той напрямок в українській літературі, який, ідучи на розрив з народництвом, волів модернізувати українську літературу, уздати її сучасний не етнографічно-народницький, а національний характер. Тр. Чупринка

був носієм національної акції, бійцем зі зброєю в руках за самостійну Україну.

Не народницька Україна, не Україна народників, що обмежується буттям українського народу, як чисто етнографічного народу, у федералістичних, або автономістичних зв'язках з Росією /позиція Ол. Косинського, Гр. - Грінченка; Сер. Боремова та інших/. А Україна модерна, націоналістична; Україна, що висуває ідею нації, як революції, і розпочинає активно-революційну боротьбу за Самостійну Україну проти дотеперішньої, політично-державної залежності України від Московщини.

Національна модернізація України, революційна акція, - така літературна й політична програма Гр. Чупринки і того літературного напрямку, до якого він належав. "Козак", характеризував одні літературний критик Чупринку, як поета і громадського діяча. Як козак, він скоочив в літературу, блискучий, хвалий, поет дзвінких рим і рухливих ритмів, як козак, немов у гопаці він пронісся крізь літературу і, як козак, загинув в р. - 1920, розстріляний большевицькою чекою, заарештований разом з іншими членами Всеукраїнського Повстанського Центру.

Поруч треба згадати Гр. К о с и н к у. Він належить до молодого покоління української сучасної літератури. В українську літературу він увійшов разом з революцією. Характером письма, особливостями літературного стилю, вдачею і своєю долею він належить революції. Його літературна творчість і його життєва доля були революційними, революційною боротьбою за Україну. В оповіданні "В житах" він яскраво змальовував свої переживання, коли з обрізом в руках він лежав в житах, в засідці, коли р. 1919, взяв він участь в антибольшевицькому повстанні отамана Зеленого під Трипіллям. Косинка писав свої оповідання в імпресіоністичній манері. Невеличкі твори, відгуки переживань, що в них він віддав перевагу настрою над описом зовнішніх подій. "Бандит", називали його підсоветські критики. Року 1923. він був заарештований, але тоді його випущено. Знову він був заарештований в осені року 1934. і розстріляний в грудні того ж таки року.

Косинка писав, як сказано, в імпресіоністичній манері, але цією манерою, він однаково був зобов'язаний, як літературному впливові модерного імпресіонізму - Косинка розвиває далі особливості стилю, властиві -

М.Коцюбинському - так і впливові народно-традиційного стилю. Що до цього, то Гр. Косинка найвиразніше наближається з західно-українських письменників до В а с и л я С т е ф а н и к а . І в цих відгуках, і в цьому зближенні особливо яскраво виявляється національна особливість письменницької творчості Гр.Косинки. Витворюється особливий стиль, що його можна простежити і в ранніх поезіях Гр.Тичини, в його "Соняшних кларнетах" і в пізніших оповіданнях найвидатнішого з сучасних прозаїків У к р а ї н и , Ю р і я Я н о в с ь к о г о .

У цій же визвольній боротьбі, в революційній боротьбі українського народу за своє національне визволення бере активну участь також і група письменників, яка за своєю партійною приналежністю примикала до українських соціалреволюціонерів, боротьбістів, що згодом вплилися в КП/б/У і пізніше були ліквідовані. Це чернігівська група поетів з Василем Чумаком і Василем Блакитним /Еланом/ на чолі. Василь Чумака разом з іншими співписьменниками групи брав участь у повстанні проти російської реакції р.1919., що кунчалася в Чернігові довкола гетьмана і загинув в бою. Василь Чумака був зовсім молодий поет; після нього лишилася тільки невеличка збірка поезій, але і ця невеличка збірка поезій є цінним вкладом в скарбницю українського письменства. Своім тонким і ніжним, настроєвим ліризмом, Василь Чумака прилучується до тієї течії в українській поезії, яку ми схарактеризували вище, згадавши про ймення Тичини і Юрія Яновського.

В українській літературі 20 - 40 - років ХХ століття виразно накреслюється своєрідна течія, в якій особливий егоїзм поєднується з героїчною темою в літературі, і в цей героїчний патос, патетика героїки забарвлюється політичним ліризмом тонким і ніжним. Образ "скорбної матері", оспіваний раннім Тичиною, сутінками журби ляг і на поезії Василя Чумака і на оповіданнях Юрія Яновського і на творчості Позичанюка, цього письменника, що його героїчна доля належить уже нашим дням, але літературна творчість якого входить цілком природно в річище тієї літературної течії, яку ми намагалися визначити і схарактеризувати при згадці про поетичну творчість Василя Чумака.

Доля Позичанюка своєрідна і разом з тим подібна на долю Чумака, Косинки і інших письменників, що загинули в бою за визволення України, що одночасно були письменниками і воїнами. Можливо, що це є найвидатніша риса -

української літератури першої половини ХХ-го століття. Письменники цього часу були не лише письменниками, але й бійцями. В руках своїх вони тримали не лише перо, але й рушницю, або мавзер. Тим то в умовах розгорнення революційної національно-визвольної боротьби за націю - національну самостійність України, письменники опиняються в перших рядах бійців. Вони водночас: письменники і вояки.

М о с и п П о з и ч а н ю к, член УГВР - був комсомолцем, але загинув в боях УПА. Писав він свої новели в тій же манері, що і свого часу Василь Чумак свої поезії, або свої оповідання Гр. Косинка. Що правда, Гр. Косинка ближче до Василя Степаника, або Михайла Коцюбинського, а Позичанюк уже читав Гемінгвея і Дос-Пасоса, сучасних американських письменників, але, коли ми прочитаємо оповідання Позичанюка, надруковані 1948. р. в 4-ій книзі "Українського Засіву", і зокрема те, в якому він описує дівчину, що шукає після бою тіло свого забитого брата, де автор так виразно сполучив імпресіоністичну манеру з народно-пісенною традицією, ми визнаємо, що образ "Скорбної Матері" є наскрізною темою української літератури 20-40 рр.

З особливою силою розвинув цей образ Мик. Х в и л ь о в и й, у своєму оповіданні "Я". Мати - це Україна і своя матір, мати - Україну розстрілює син чекіст, - така є тема оповідання Миколи Хвильового "Я". Особиста доля Хвильового подібна на долю інших письменників 20-40 років. Що правда він не загинув в бою, як Чумак, або Позичанюк, або Юрій Лина, він не був розстріляний, як Чупринка, Косинка, Фальківський, або за наших днів Олена Теліга, але перед погрозою арешту, він внаслідок сноручно пустив собі кулю в голову р. 1938.

Ми говоримо про спільну долю. В літературу Хвильовий увійшов, бравши участь у визвольних змаганнях українського народу 1918-20 рр. В ці роки він був командиром партизанів, начальником повстанського загону. Він був комуністом, але комуністом-українцем /для нього проблема України була проблемою України в процесах розгорнення соціальної революції. Він не був ізоляціоністом, не належав до представників "внутрішньої еміграції" і він не закривав очей на дійсність.

Хвильовий не був ізоляціоніст. Він не вважав, що проблему національної революції на Україні можна розв'язати, ізолювавшись від реальної дійсності. "Літературна дискусія", яка розгорнулася в Україні в рр.1925-27

"ІЗ ДРЕВНІХ КНИГ БИТІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ".

"О світло, світле, наша Україно! Багатьома красотами Ти збагачена: озерами багатьома, ріками і криницями дорогоцінними, горами крутими, горбами високими, дібровами чистими, полями дивними, звірами різними, птахами нечисленними, містами великими, селами предивними, вертоградами монастирськими, домами церковними, князями грізними, боярами чесними, вельможами численними...

Литва не сміла виходити на світ із своїх болот, а угри укріпляли камінні міста залізними воротами, щоб через них не в'їхав Великий Володимир. А німці тішилися, що знаходяться далеко за синім морем. Буртаси, черемиси й мордва приносили великому князеві Володимирові данину медом, Мануїл-Царгородський боявся Володимира і посилав до нього великі дарунки, щоб Великий князь не взяв у нього Царгороду".

Із "Слова о погибелі руськія землі".

- X -

"Хто перший з нас /теперішних росіян/ увійшов у зв'язки з європейськими державами? Хто спинив погібельний потік перших татарських орд, змусив їх вернутись до своїх степів і так сильно, так огнено і розкішно оспівував битви з кочовими половцями?

Українці! Котрий народ без твердих і постійних границь, які могли б оборонити від воєничих сусідів, без неприступних гір, які могли б врятувати його незалежність, умів бути страшним своїм ворогам, встиг розвинути свою національність і захвати її в тяжких ділах насильства татарського, литовського і польського, який народ протягом п'яти віків неволі, коли в полі обертали його городи, давали на муки за вірність релігії, вмів її захвати і за цей час нераз був пострахом своїх гнобителів, і серед тих мук творив школи для освіти молодіжи? Цей народ - не були у к р а ї н ц і !

Досі наша батьківщина пишається прийняттям грецької віри і вперше вона була прийнята українцями. Досі пишається побідними походами Святослава - і в них були лави українців!

Досі сам спомин пісень Боянів навіває мрії і не реносить у минувшину - і Бояни були поетами українців, тимчасом, як Північ не лишила нам пам'яті своїх співців!

Для нас бессмертне "Слово о поході Ігоревім" - а це - твір український, оспівані в ньому діла, dokonані українцями. Вони билися з половцями й печенігами. Вони розбудили життя на півночі Росії і перенесли сюди початки держави".

Із "Путевих записок Варима", сибірського засланиця, харківського українця Пассека - з 1834. року.

+++++

Онисим Бурлака.

НА ПОЛІТИЧНУ ТЕМУ ДНЯ.

З'їзд Організації Об'єднаних Народів закінчив - свої наради і делегати поодиноких держав роз'їхалися додому. В загальному з'їзд полагодив далеко менше справ та з далеко меншим успіхом, як цього від ООН сподівалися.

Рада Безпеки - один з найважливіших чинників ООН - стратив дуже багато енергії на ялові дискусії з представниками ССРСР та їх сателітів: української та білоруської ССР, які розпиналися за долю Індонезії, Сирії та Лиману, що в них під цю пору перебувають англійські війська, що на думку советських "демократів", обмежують демократичні свободи цих народів та загрожують світовому мирові. Усі советські внески в цій справі перепали, як перепав і югослав'янсько-советський внесок - в справі польської армії Андерса в Італії, що загрожує "демократичній" Югославії" та ... світовому мирові. Не вдалося советським делегатам. Не вдалося советським делегатам і перевести рішення відносно примусової висилки домів утікачів та вивезених осіб у Німеччину, ані заборони пропаганди по таборах, бо всі їх внески з'їзд відкинув.

З'їзд ООН доказав ще раз, що ССРСР буде приказувати й жадати, а всі мають слухати й виконувати, бо інакше на думку ССРСР ... буде недемократично. Виступ советських делегатів показав ще раз, світові правдиве обличчя комунізму і певно, що всі держави на будуче витягнуть з того відповідну науку та поняття про -

советських миротворців. . .

Мирову конференцію, що мала з початком травня відбутися в Парижі, відсунуто на неозначений час - тому, що годі приготувати мировий договір з Італією, супроти якої ССРСР має дуже великі вимоги, а - мабуть найкраще взяла її під свою "теплу" опіку.

Поміж усіма політичними подіями висунулася в останньому часі на перше місце харчова криза в світі. Англійський та американський уряди розпочали величезну акцію в світі, щоб бодай частинно грядучу - голодову катастрофу в світі зменшити. Натомість ССРСР заповів у той сам час знесення харчових карток, обнижку цін на хліб та цукор та зріст консумції харчів у ССРСР. Пропаганда добра річ, особливо, якщо говорити голодним про обильний харч, але мабуть мало буде таких у світі, які дійсно повірять, що в ССРСР сьогодні населення має достатком харчів.

П о в с е м у с в і т у .

1. ССРСР. - 10.II. відбулася в ССРСР чергова комедія - вибори, в яких взяло участь 99,5 % управлених до голосування виборців. /Властиво це мало на советські відносини, де сьогодні перевиконання норми - доходить вже до 300 % !!!/. Вибрано всіх урядових кандидатів з блоку комуністів і безпартійних ... комуністів.

Дальшою важною подією в ССРСР була переміна в советського комісаріату народної оборони на комісаріат збройних сил ССРСР, якому підпорядковано - рівно ж дотепер окремий комісаріат воєнного флота. Комісарем збройних сил ССРСР та головно-командуючим всіх збройних сил ССРСР іменовано Сталіна, що означає ця номінація, годі сьогодні сказати, але на всякий випадок геніяльний Сталін побільшив свою геніяльність ще перебранням головного командування советськими військами. В Москві ведено переговори з прем'єром монгольської республіки, які закінчилися заключенням пакту приязні та взаємної - підмоги між ССРСР та Монголією.

В останніх тижнях розпочала советська преса та радіо протианглійську пропаганду. В своїй пропаганді критикують советські часописи та радіо англійську політику в домініях та колоніях та заповідають скорий розпад англійської імперії. У своїх звітах з дебат про ССРСР в англійському парламенті та голосів преси подає советська преса та радіо тільки неприхильні оцінки ССРСР, натомість промовчує все те, що в Англії говорить прихильно про ССРСР. Не забув ССРСР і про Туреччину. Секретар грузинської Комуністичної партії зажадав прилучення до грузинської советської республіки теренів, замешкалих грузинами, що сьогодні належать до Туреччини.-

Найбільшого розголосу в останніх днях набрала советсько-перська справа, або, як вже тепер можна говорити, советсько-перський конфлікт. Згідно з умовою про вицогання англійських військ з Персії - умову додержала Америка і Англія. Натомість ССРСР не тільки що не додержав умови, але ... советські війська із західно-північної частини Персії посуваються на Тегеран. На вислані Америкою дві ноти до ССРСР, щоб вияснити потребу перебування советського війська у Персії / ще перед їх просуванням / - совети досі не відповіли. В советських часописах пишеться, що просування советських військ у Персії стоїть у зв'язку з потребою поборювати явну шкідницьких комах в тому краї з літаків... Годі тепер передбачити, що з цього вийде, тим більше, що в англо-американському світі не чується сподіваного більшого порушення в тій справі.

советських миротворців. . .

Мирову конференцію, що мала з початком травня відбутися в Парижі, відсунуто на неозначений час - тому, що годі приготувати мировий договір з Італією, сунроте якої ССРСР має дуже великі вимоги, а - мабуть найрадіше взяла б її під свою "теплу" опіку.

Поміж усіма політичними подіями висунулася в останньому часі на перше місце харчова криза в світі. Англійський та американський уряди розпочали величезну акцію в світі, щоб бодай частинно грядучу - голодову катастрофу в світі зменшити. Натомість ССРСР заповів у той сам час знесення харчових карток, обнижку цін на хліб та цукор та зріст консумції харчів у ССРСР. Пропаганда добра річ, особливо, якщо говорити голодним про обильний харч, але мабуть мало буде таких у світі, які дійсно повірять, що в ССРСР сьогодні населення має достатком харчів.

П о в с е м у с в і т у .

1. ССРСР. - 10.II. відбулася в ССРСР чергова комедія - вибори, в яких взяло участь 99,5 % управжених до голосування виборців. /Властиво це мало на советські відносини, де сьогодні перевиконання норми - доходить вже до 300 % !!!/. Вибрано всіх урядових кандидатів з блоку комуністів і безпартійних ... комуністів.

Дальшою важною подією в ССРСР була переміна з советського комісаріату народної оборони на комісаріат збройних сил ССРСР, якому підпорядковано - рівно ж дотепер окремий комісаріат воєнного флота. Комісарем збройних сил ССРСР та головно-командуючим всіх збройних сил ССРСР іменовано Сталіна, що означає ця номінація, годі сьогодні сказати, але на всякий випадок геніяльний Сталін побільшив свою геніяльність ще перебранням головного командування советськими військами. В Москві ведено переговори з прем'єром монгольської республіки, які закінчилися заключенням пакту приязні та взаємної - підмоги між ССРСР та Монголією.

В останніх тижнях розпочала советська преса та радіо протианглійську пропаганду. В своїй пропаганді критикують советські часописи та радіо англійську - політику в домініях та колоніях та заповідають скорий розпад англійської імперії. У своїх звітах з дебат про ССРСР в англійському парламенті та голосів - преси подає советська преса та радіо тільки неприхильні оцінки ССРСР, натомість промовчує все те, що в Англії говоритья прихильно про ССРСР. Не забув ССРСР і про Туреччину. Секретар грузинської Комуністичної - партії зажадав прилучення до грузинської советської республіки теренів, замешкалих грузиннами, що сьогодні належать до Туреччини.-

Найбільшого розголосу в останніх днях набрала - советсько-перська справа, або, як вже тепер можна говорити, советсько-перський конфлікт. Згідно з умовою про вицогання англійських військ з Персії - умову - додержала Америка і Англія. Натомість ССРСР не тільки що не додержав умови, але ... советські війська із західно-північної частини Персії посуваютья на Тегеран. На вислані Америкою дві ноти до ССРСР, щоб вияснити потребу перебування советського війська у Персії / ще перед їх просуванням/ - совети досі не відповіли. В советських часописах пишеться, що просування советських військ у Персії стоить у зв'язку з потребою поборювати язру шкідливих комарів в тому - краї з літаків... Годі тепер передбачити, що з цього - го вийде, тим більше, що в англо-американському світі не чується слодіваного більшого порушення в тій справі.

2. Персія. Як ми вже перед двома місяцями сподівалися, Персія пішла на поступки супроти ССРСР. Після приходу до влади советофільського уряду Персії, виїхала перська делегація з премером до Москви на переговори. Становище перського уряду найкраще пояснює факт, що з делегації усунено перед самим від'їздом 3 членів на жадання ССРСР, а перська преса розпочала протианглійську кампанію. Перську делегацію повитав на лєтовищі у Москві сам Молотов в товаристві багатьох дипломатів та почесного військового відділу. Перська делегація була на авдієнції у Сталіна і на бенкеті в Молотова. Позатим сказано, що переговори йдуть в приязній атмосфері. Тимчаом 2. березня, цебто речинець, в якому на основі тегеранської умови Персію повинні були залишити всі чужі війська. Америка забрала свої війська ще в січні, Англія при кінці лютого, тільки ССРСР свої війська залишив. У радієвому комунікаті повідомила Москва, що згідно заяви Молотова, ССРСР забере свої війська з трьох перських провінцій, в яких панує сунокій, натомість в інших провінціях - між тими і в Азайберджані, де було повстання, задержить, аж до вияснення ситуації. При цьому ССРСР покликують ся на згоду перського премера.

Це потягнення ССРСР заскочило Англію, якої ССРСР не питав не тільки про її становище в цій справі, але навіть не повідомив.

Рішенням ССРСР незадоволені і деякі перські послы, що на засідання перського парламенту виступили проти дальшого побуту советських військ в Персії та запропонували передати справу Раді Безпеки Організації Об'єднаних Народів. Тимчасом несподівано місто вицофатись, большевики, як вже згадувалось, посунули в глиб Персії.

3. Румунія. Надія румунських опозиційних партій на скорє переведення демократичних виборів, до чого зрештою зобов'язався комуністичний уряд Др.Грози, розвіяв недавно в одній своїй промові премер Др.Гроза. - Він заявив, що вибори відбудуться аж після жнив, щоб уможливити селянам весняні роботи, а відтак жнива, в чому виборча кампанія та самі вибори перешкаджали б селянам. /Мабуть перший випадок в історії/, що премер має аж так "велике зрозуміння" для селян!!! / прим. Ред. / -

Один з провідників опозиції - Братіану заявив у одній промові, що теперішній комуністичний уряд - Др. Грози рядить куди більше тотально та диктатор -

сько, як це було за часів фашистівського уряду Антонеску.

Позатим в Румунії - це є головно сільничим - краєм - панують поважні харчові труднощі, бо прем'єр Гроза заявив недавно, що СРСР прийшов Румунії з великою - підмогою, бо погодився продати деяку кількість збіжжя /мабуть таки вивезеного з Румунії/.

4. Болгарія. Рішення грудневої московської конференції, на основі якого болгарський уряд мав передати два міністерства представникам опозиційних партій та в цей - спосіб втягнути опозицію до співучасті в уряді, і досі не полагоджений. Причина лежить з одної сторони в становищі опозиції, яка жадає переведення нових демократичних виборів, зглядно передачі їй постів міністрів внутрішніх справ та справедливості, на що уряд не погоджується. З другої сторони неуступчивість комуністичного болгарського уряду супроти опозиції розбиває всяку можливість порозумітися з опозицією. Навіть советський "спец" від усього Вишинський, який мав довести до порозуміння між болгарським урядом та опозицією, не міг в тій ситуації нічого вдіяти. Між тим діяльність опозиції Болгарії, а в слід за тим і її впливи серед населення зростають, а уряд на це відповідає арештами та терором. В останньому часі арештовано знову одного з представників опозиції та секретаря одної опозиційної партії, а міністер внутрішніх справ та справедливості визвали поліцію до тактової, але рішучої боротьби з усякими проявами реакції та фашизму. При кінці лютого американський уряд переслав болгарському урядові ноту, в якій висловив своє незадоволення із внутрішньої ситуації в Болгарії. На думку американського уряду, болгарський уряд навіть не виказує доброї волі, впорядкувати внутрішні відносини в Болгарії, бо досі не виконав такої малої вимоги, московської конференції, якою було включення до уряду двох членів опозиції.

5. Угорщина. Угорський уряд заключив з ЧСР умову - про виміну населення переселене з Угорщини до ЧСР, а угорське з ЧСР на Угорщину. Ця умова причиниться в значнім мірі до налагодження добрих сусідських взаємин. - В самій Угорщині, хоч назагал супокійно, панує незадоволення зі советської окупації. - Советська окупаційна армія в Угорщині має окоło 900 тис. воїнів. Одним з проявів угорського населення до советський "демократичних визволителів" було вбивство советського полковника - члена альянтської контрольної комісії в Будапешті, якого вбили незнані справники чотирма ручними

гранатами в білий день на одній з головних вулиць Будапешту. Після вбивства зажадав советський головно-командуючий маршал Ворошилов репресій супроти на селення.

Найсильніша партія Угорщини, консервативна партія малоземельних селян під пресією лівих груп му - сіла вицофати 20 своїх послів з парламенту. Обосневується, що йдеться тут про реакціонерів, зажадали ліві партії вицофати 60, але пристали вкінці на 20. Сталося це все очевидно на диктат Москви.

6. Польща. - В Польщі розпочалася вже міжпартійна грізня на тлі будучих виборів до парламенту. А саме дві комунізуючі польські партії ПНР /Польська Партія - Роботнича/ та ППС /Польська Партія Соціалістична / звернулися до других польських партій з пропозицією утворити спільний виборчий блок та виставити до виборів одну лісту на кандидатів на більшовицький - спосіб. Переговори в цій справі розбилися, бо голова польської селянської партії "Стронніцтво Людове" - віцепрем'єр Міколайчик не погодився на ці пропозиції, - зглядно висунув свої жадання, на які ПНР та ППС - не погодилися. Під цю пору ведуть газети цих партій пресову кампанію проти Міколайчика, закидуючи йому демократичного духа, попирання реакції та співпрацю з фашистами. Рівно ж на вічах, організованих цими партіями іде кампанія проти Міколайчика. - Речинця виборів ще досі не оголошено. Замітне тільки, що польський уряд мабуть не буде ждати з виборами на поворот усіх емігрантів до Польщі, як це було зразу плановане. Невідомо досі також, чи СРСР забере свої війська з Польщі до виборів /на основі інформацій ген. Андерса советські війська в Польщі числять 2,5 міл. жовнірів / та чи в часі виборів будуть у Польщі представники Англії, Америки та Франції для на - гляду над переведенням виборів.

Польська преса та радіо нарікають у своїх звітах на погане виконання збіжєвих контингентових зобов'язань польськими селянами. Вину приписують польській реакції та партизанам, які не тільки ведуть пропаганду проти здачі контингентів, але навіть тероризують ці села та господарства, що зложили контингенти у зв'язку з цим цікаві /е деякі місця з процесу проти 16 польським старшинам, членам польських повстанських загонів Н.С.З. /Народове Сіли - Збройне/, що тепер саме відбувається перед військовим

судом у Варшаві. Акт обвинувачення закликає між іншим підсудним /яким зрентом промишується, що вони були вислані та одержували грошеву підмогу, а також зброю від ген. Андерса з Італії/, що палили ці господарства та вбивали селян, які здавали контингенти органам варшавського уряду.

Внутрішні відносини Польщі і далі не спорядковані. Партизани та звичайні банди утруднюють органам влади заведення ладу. Не багато помагають у цьому і великі загони радянських військ, що розташовані по всій Польщі.

7. Німеччина. - Останній місяць позначився в Німеччині далішим розходженням між соціалістами та комуністами. Соціалісти в радянській окупційній зоні злучилися з комуністами в "соціально об'єднання", очевидно під натиском Совєтів, на що німецькі соціалісти з інших зон відповіли, що на таку злуку не погодяться і не підуть під команду комуністів. Рівно ж англійське та американське командування не дуже позитивно ставиться до соціалістично-комуністичної злуки, вважаючи, що це перший крок до однопартійної системи, а вслід за тим до тоталізму. Новоупечені комуністичні "об'єднані соціалісти" взяли участь у першому від 1933 р. комуністично-німецькому конгресі в Берліні, на якому критикувано не тільки становище німецьких соціалістів із західних зон, але й політику англійського командування в Німеччині.

8. Бельгія. - У Бельгії відбулися вибори до парламенту, в яких найбільше місць одержали католики. Однак тому, що католицька партія не має самої більшості усіх місць в парламенті, мусить бути утворений коаліційний уряд. І тут власне починається трудність. Провідник католиків де Брїйвер пробував творити коаліційний уряд, однак не створив його, бо комуністи й соціалісти відмовили своєї співпраці. Не створив його і соціаліст Спак, який думав творити уряд без католиків, бо ліберали не погодилися на участь в уряді. Покищо в Бельгії триває криза уряду.

9. Блок північних держав. -

Данія, Норвегія, Швеція та Фінляндія зв'язалися умову, на основі якої ці чотири держав повзвмуть спільну господарську політику; узгодять між собою суспільне законодавство, будуть об'єднуватися вченими та ступають

дентами, а студії, покінчені в школах одної із тих п'яти держав будуть признані в усіх п'яти державах. Робітники всіх п'яти держав зможуть без окремого дозволу працувати в котрійнебудь із тих п'яти держав. Отже практично твориться союз п'яти північних держав, покищо в го-сподарській ділянці.- Крім цього Швеція, Данія, та Норвегія відбули наради в справі налагодження політичної співпраці. У зв'язку з тим накинувся московський часопис "Правда" на ці держави з острою критикою, вважаючи, що цей союз є спрямований проти ССРСР, що він усюди підозріває змови проти себе, а сам не робить нічого іншого, тільки монтує союз "визволених" собою держав ніби для забезпечення своїх границь...

10. Еспанія.- Аранжована у великій мірі Москвою кампанія проти уряду ген. Франко в останніх тижнях значно зросла. Притокою до цього був присуд еспанського воєнного суду, який засудив, як твердить акт обвинувачення за звичайні кримінальні проступки та протидержавну діяльність на кару смерти кількох комуністів, що брали участь в боротьбі з німцями серед членів французького підпілля. Протестаційна акція, що відбувається по всьому світу, прибрала найбільші розміри у Франції, де перебуває біля сорок тисяч еспанських емігрантів, що після приходу Франка до влади покинули Еспанію. Усі демонстранти домагаються від своїх урядів зірвання дипломатичних зносин з Еспанією. Французький уряд вирішив з днем 1.III. замкнути французько-еспанську границю. Тимчасом ген. Франко заридив замкнення еспансько-французької границі на два дні скорше, а границю обсадив марокканськими військами, які в останньому часі стягнуто з Марокка до Еспанії. Французьке зарядження було прийнято в Еспанії назагал супокійно. Еспанський уряд вислав тільки до Франції ноту, в якій протестує проти замкнення границь.- В самій Еспанії відбуваються демонстрації, в яких населення виявляє свою прихильність урядові ген. Франко та протестує проти цього, щоб другі держави вмішувалися до внутрішньо-еспанських справ.

11. Греція.- стоїть на передодні виборів, що мають відбутися 31.III. Ліві головні-комуністичні угруповання пробують робити різні труднощі та пересунути вибори, одначе представники Англії, Америки та Франції, що прибули для нагляду над виборами та англійське військо забезпечить демократичну свободу виборів.

12. Китай.- Останні тижні позначилися великими проти-советськими демонстраціями китайських націоналістичних студентів, що домагаються забрання советських військ з Манджурії. Як відомо, на основі рішення кримської конфе-

ренції мали советські війська після закінчення війни з Японією покинути Манджурію, що має перейти під владу китайського національного уряду Чан-кай-шека. Тимчасом уряд СРСР, хоч ще в жовтні минулого року заповів, що війська покидають Манджурію, держав свої війська аж до недавня. З останніх днів совети забирають свої війська з Манджурії.

13. Індія.— Справа розв'язки індійського питання — одна з найпекучіших. І тому не диво, що після переговорів віцекороля Індії з провідниками індійських партій та поїздки різних англійських делегацій у Індії, виїзджас туди з початком березня делегація англійського уряду, зложена з трьох міністрів, якої завданням буде, створити індійський уряд та унормувати відносини між Індією та Англією. Англія заміряє дати Індії самоуправу, але рівночасно зв'язати її з Англією на взір інших англійських доміній. Справа розв'язки індійського питання нагряпає на різні труднощі. Крім всяких інших труднощів, чи не одною з найбільших є сам склад населення Індії, що складається в головній мірі з магомедан та будистів. Підчас, коли магомеданське населення Індії погодилося би на створення одної індійської держави з одним правлінням, магомедани жадають утворення двох окремих держав з двома правліннями — окремо для магомедан, а окремо для інших мешканців Індії. Розв'язка цих проблем — це завдання урядової англійської делегації, що вибирається до Індії. — Очевидно, що розв'язка індійського питання була б не на руку СРСР, який волів би мати незадоволених з англійського режиму індійців, а тим самим прихотний ґрунт для викликування протанглійських розрухів. І тому напередодні приїзду англійської делегації вибухли в Індіїх протанглійські заворушення та бунт деяких індійських моряків, що їх викликав бунізм то присуд англійського суду над одним старшиною т.зв. індійської вільної армії, що воювала з Японцями проти Англії. Розрухи ділом індійських комуністів, які зрештою виразно заявили свої симпатії до учасників заворушень, підчас, коли всі праві партії осудили заворушення як "депочитальні авантури". Англійський уряд вислав до Індії частини англійської воєнної флоти, летунство та парашутистів, які разом з поліцією здусили заворушення, при чому понад 200 осіб бито, а понад 1 000 ранено. Оце біляне виступу індійських комуністів.

14. Бґрнет.— Також Бґрнет був у останньому часі тереном

протианглійських де-монстрацій. Єгипетські націоналісти вже від довшого часу домагаються, щоб Англія забрала -- свої війська з Єгипту та щоб змінено англійсько-єгипетську умову, на основі якої ці війська в Єгипті перебувають. Хоч Англія погодилася на перевіренні та евентуальну зміну цієї умови, натиск єгипетських націоналістів, що жадали скорого забрання військ, зовсім не зменшився і довів вкінці до уступлення дотеперішнього уряду та створення нового майже зовсім безпартійного уряду з прем'єром Сідкі Пашею на чолі.-- Після зміни уряду розпочалися бурхливі студентські протианглійські демонстрації по різних єгипетських містах, при чому ушкоджено та пограбовано чимало англійських урядових та приватних будинків. Англійська та єгипетська поліція і військо завели прешті лад, а англійський уряд вислав до єгипетського уряду ноту, в якій домагається відшкодування за понесені англійцями шкоди та гарантії, що таких демонстрацій на будуче не буде. В противному разі Англія погрожує, що не погодиться на ніяку зміну англо-єгипетської умови. Єгипетський прем'єр погодився на англійські задання, однак при цьому завважив, що частину вини за заворушення несуть і англійці, що перебувають в Єгипті. В останньому часі доносять, що єгипетські націоналісти домагаються -- рівнож від Англії передачі Суєзького каналу Єгиптові. Характер єгипетських демонстрацій, які виказують велику подібність з демонстраціями в Індії та становище советської преси і радія відносно цих подій, які остро атакують Англію, вказує, що за кулісами демонстрацій сидять рівно ж московські "миротворці".

---oooOooo---

РІБЕНТРОН І МОЛОТОВ .

Від Редакції: Латинська газета "Латуеси Уезнест" за березень, що виходить в американській зоні в Німеччині подає такі подробиці з промови Рібентрона -- на нюрнберзькому процесі.

"Перш за все я мушу зазначити Трибуналові, що мене, як німецького громадянина, міг би судити лише німецький суд. Крім того підготовка до війни і війна визнані за злочини лише недавно.

Виходячи з цього мене й обвинувачують в підготовці війни та недодержанні договорів.

В першому пункті обвинувачення, для ясности треба звернутись до наших переговорів у Москві. Переговори - відбувалися між мною і німецьким послом у Москві з одної сторони, та п. Молотовом з другої сторони.

Тому я стверджую, що лише щільна співпраця з Москвою дала можливість спалахнути війні, а також чином і в підготовці до війни нинен і п. Молотов.

Це не лише моє твердження. Ось що писав один жидівський публіцист в Палестині: "Можна твердити, що як би не було пакту Молотова й Рібентропа - війна не почалась би. Як би все це почалося, то це сталось би багато пізніше червня 1941.р. Советська подвійна гра зазнала страшної невдачі - Гітлер підписав угоду зі Сталіном, СССР сам підготував початок війни, але втягнувся у війну проти своєї волі".

В такому ж дусі висловився і один католицький тиждень: "В підготовці світової війни та в паданні Польщі винен і СССР".

В серпні 1939.р. було підписано пакт між СССР та Німеччиною. В імені СССР пакт підписав п. Молотов, а в імені Німеччини - я. Це був фінал тих довгих переговорів, якими готувалася всесвітня війна.

Крім того пакту, СССР та Німеччина підписали ще й таємний договір, який передбачав, що в певний встановлений термін советське військо перейде кордон і посіде територію до Буга і Сяна. З цим грабунком ми помирилися, або, грубо кажучи, за цю ціну купили собі спокій - на Сході та допомогу СССР для ведення війни на Заході. Таємну угоду СССР виконав 17. вересня 1939.р. Советське військо перейшло польський кордон і обсадило територію до Буга і Сяну. Перехід советськими військами польського кордону прискорило кінець війни з Польщею.

26. вересня 1939.р. Німеччина та СССР підписали нову угоду, якою встановлялися нові кордони між СССР та польським генерал-губернаторством.

Я не визнаю себе винним в основному пункті обвинувачення - підготовки до війни. Німеччина почала війну з метою самооборони. Німеччину заставили воювати. Це стверджується і промовою Молотова. Коли підписували договір, Молотов сказав: "За Данціг Вам доведеться воювати".

Я не буду обтяжувати суду своїми доводами та доказами. Я лише прошу суд врахувати все те, що писав тоді Молотов та його преса у зв'язку з нашими угодами.

Оцінка, що її дав Черчилль в той час була така:

"Європі загрожують два варвари: більшевизм і гітлеризм".

Мене обвинувачують також у провадженні імперіалістичної політики. Як би не було так, то хто на кого спирався: чи я на Молотова, чи Молотов на мене?

Тут я знову змушений нагадати один факт: Хіба ССРСР нападав на Фінляндію для самооборони? Можливо, звичайно, що 3,5 мільйона Фінів хотіли напасти на ССРСР, населення якого в європейській частині сягає 120 міль.

ССРСР примусив Румунію віддати Бессарабію та Північну Буковину. Я умовив п.Антонеску не чинити спротиву. Це знову заплата не зо своєї кишені.

В 1939.р.і 1940. в Німеччину з ССРСР день і ніч ішли поїзди з цінною сировиною та бензином, так потрібних німецьким літакам, що в той час бомбардувати Лондон.

22. лютого 1940.р. п.Молотов залучив до складу ССРСР Литву, Естонію і Латвію. Звичайно, Сталіну і не спадало на розум пригнічувати інші народи.

Коли Червона Армія вступала на чюю будь територію, то лише для того, щоб визволити народи. Таким порядком визволено Фінляндію, Латвію, Литву, Естонію, Польщу, Румунію, Болгарію, Югославію, частину Австрії та Німеччини.

Тепер кілька слів у справі зірваних пактів. Автор -ське тут теж треба платити Радянському Союзу: Ось приклади:

ССРСР та Польща мали угоду про ненапад і дружбу.Цей пакт в квітні 1939.р. був підписаний Молотовом та Бекком, а у вересні того ж року советські війська вдерлися до Польщі.

Хіба ССРСР додержав угоду, підписану Сікорським та Молотовом?

Хіба ССРСР не зламав Атлантичну харту та інші угоди Кримської, Потсдамської та Тегеранської конференцій?

Як би Високоповажаний Суд запросив п.Молотова, хоча б як свідка тільки, то це внесло б багато ясности при розв'язанні питання про мою злочинність.

На світлинах 1939 і 1940.рр. зо мною Ви бачили п. Молотова. Через це я сподівався, що і на лаві підсудних я буду сидіти рядом з Молотовом.

Коли Високий Суд не приймає мої пропозиції, то це означає, що п.Молотов не винен у підготовці другої світової війни та інших агресіях. Але в такому разі і мій стан полегшується, бо я був лише випадковим співучасником п.Молотова та без його милого товариства Німеччина війну не почала б.

ВИРІЗКИ З ПРЕСИ .

Смерть визначного українця.

/УПС/. Підчас большевицької нагінки проти української греко-католицької церкви в Україні, НКВД арештувало м.ін. о.Миколу Галанта, канцлера Львівської Митрополичої Консисторії Української Греко-католицької Церкви. О. канцлер М.Галант був одним із членів ініціативного комітету, який в умовах важкого німецького терору в Україні в 1943.р. - 44.р. ініціював створення Української Головної Визвольної Ради. Обраний згодом у члени УГВР - остався в Краю на цьому відповідальному пості. Згинув у підвалинах тюрми НКВД від тортур у вересні 1945.р.

Криваві бої УПА під Ломною.

/УПС/. За люблинським радієм лондонський "Дзєннік Польскі" ч.24. подає, що в перших днях січня 1946.р. - дійшло до кривавих боїв між відділами "бандерівців" та польським військом /ВП/ в околицях Лихова і Ломни в Бірчанщині. Польські війська в тих боях "мали зліквідувати" один відділ "бандерівців" біля Лихова, де цей відділ втратив 56 убитими і 12 полоненими. Крім того - мав би бути зліквідований ще один багато сильніший відділ під Ломною. В тому бої "бандерівці мали б втратити 100 людей; решта втекла в ліси". Очевидно про втрати польсько-єнкаведівських банд люблинські вислужники Москви соромливо мовчать.

УПА обстрілювала Перемишль.

/УПС/. 26.XII.1945.р. відділи УПА, у відповідь на польський терор, спалили виселені українські села: Правківці, Кругель Великий, Кругель Малий - віддалені приблизно 1. км. від Перемишля. Одночасно ті самі відділи обстріляли з гранатометів місто Перемишль. У висліді - обстрілу знищено в місті водопроводи, ушкоджено електривню та спалео на станції декілька вагонів. Під час обстрілу настала в місті велика паніка.

Берія в Грузії.

/УПС/. Анкара 6.III.1946. Наш кореспондент повідомляє: "Колишній комісар НКВД - Берія, перебуває під сучасну пору в столиці Грузії, Тифлісі. У зв'язку з уступленням Берії кружили різні погоски. Офіційний советський комунікат, що його видано по уступленні Берії, голосив, що Берія має сповнити особливі завдання. Серед

чужинецьких кореспондентів в Анкарі кружляють вістки, що тереном тих особливих завдань Берії є сама Закавказзя, а зокрема Грузія. Як відомо формально Грузія висувала ревіндикаційні домагання до Туреччини".

Визвольний рух в Югославії.

/УПС/. Рим. Майор Теодорович, представник ген. Михайловича в США заявив, що громадська війна з метою повалення диктатури маршала Тіто в Югославії розпочнеться в весну цього року. Ген. Михайлович командує 100-тисячною армією.

Цивілізація загрожена.

/УПС/. Архиепископ Сант Андреас і Еденбурга, Мак Доналд, видав пастирського листа. В ньому він гостро виступає проти більшовизму, кажучи, що все те, що про нього писали перед війною було фалшиве. Совети не були ніколи носієм поступу, мира та свободи, Вони є носієм найгіршої реакції та поневолення. Цієї дійсності не вільно довше скривати. "Повінь монгольських орд - пише дальше архиепископ - які вдерлися в Європу показала нам стан такого здичиння і моральної деградації, про який ми в світі західної цивілізації не мали поняття. Жорстокість і варварство тих орд є гірші від злочинів zdeгенерованих гітлерівських катів. Тепер цілий світ може про те переконатися, бо заслони на мить опала і большевизм станув у своїй безсоромній наготі. Вистарчить запитатися наших воєнків, або тих, котрі безпосередньо стрінулися з большевиками в советських концтаборах, щоб переконатися в правдивості цих слів.

При кінці свого листа архиепископ Мак Доналд висловив переконання, що Англія, яка в 1940 р. оборонила цивілізацію перед загладою, повинна сьогодні перейняти керівну роль в обороні ідей та засад ще раз загроженої цивілізації.

Історія України Грушевського на англійській мові.

/УПС/. Видавництво "Свобода" в Америці видало ряд книжок на англійській мові, які мають інформувати чужинців про Україну. Серед тих видань на першому місці треба поставити "Історію України" Михайла Грушевського. Крім того вийшли ще такі книжки: "Тарас Шевченко поет України" з перекладом найкращих його творів, які вийшли знід пера відомого знавця української літератури й історії - проф. Колумбійського Університету Кларенса А. Манінга; "Богдан - Гетьман України"; "Українці в Злучених Державах" - написав Василь Галлч; "Україна - Призабута Нація"

- написав Вілліам Генрі Чемберлен; "Українська Література" - написав проф. К.А. Манінг; "Дух України" - про вклад України в світову культуру - написав Д. Сновид; Україна - Атлас Історії та Географії - написав проф. Г.В. Сімпсон; "Модерні Національні Українські Рухи" - написав Др. Микола Чубатий - кол. проф. Богословської Академії у Львові.

С т а л і н і Г і т л е р .

/УПС/. Журнал "Американ Фото-Енгрейвер" помістив - статтю містоголови Американської Федерації Праці Метю Вол: "Західний світ стоїть тепер лице в лице з війовником Сталіном, так само, як стоїв проти Гітлера".-/Пише Вол./

Вол пригадує, що після приходу Гітлера до влади в 1933 р. журналісти старалися відкрити наміри Гітлера і найшли їх в книжці "Майн Кампф". Сталін не відкрив так одверто своїх намірів, але і він готується до бою. На прикладах Польщі, Болгарії та цілої Східної Європи видно, як Сталін завжди інакше поступає, а зовсім інакше заявляє. В той спосіб він хоче закрити свої правдиві плани: плани всесвітньої агресії.

Советські доставки для гітлерівської Німеччини.

/УПС/. На нюрнберзькому процесі відчитано один цікавий документ, а саме, оригінальний німецький звіт з советських достав для Німеччини. В цьому звіті читаємо: - Величезні російські доставки воєнного апарату відбуваються скоро й справно.

Згідно зі звітом, гітлерівська Німеччина одержала від Советів 1 400 000 тон збіжжя, 900 000 тон нафти і нафтових продуктів, 500 000 фосфатів, будівельного дерева на суму 80 мільйонів марок та величезні кількості мангану, платини, сої і багато інших сировинців, потрібних для німецького воєнного апарату.

ЧИЖИНА ПРЕСА ПРО УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИЦЬКИЙ РУХ.

/УПС/. "Журналь де Женев", ч. 32. за 7.ІІ.1946 р., в статті під н. "Неорезистанс в Європі" пише ось що: "Коли хтось стверджує, що після 8.У.м.р. воєнні дії не престали існувати в Європі, то це не означає, що в Європі заведено цілковитий мир... І так у Польщі, Галичині і на Волині аж по Карпати є відділи українських і польських націоналістів, що заважають багато журби советським

генералам і варшавському правлінню... Частина тих повстанців т.зв. "бандерівці" /від прізвища одного з їх перших основників/ творять разом УПА /Українська Повстанська Армія/, котра провадила боротьбу одночасно проти німців і проти поляків, яких вони ані трохи більше не люблять, -- сьогодні продовжує боротьбу проти большевиків. В літі 1943.р. та організація створила собі ексекутивний комітет Головну Визвольну Раду /УГВР/, який має за завдання адмініструвати більш чи менш змінний простір землі, на якому оперують повстанці..."

- Під наголовком "Україна і війна", французький журнал Республіка" ч.4. надрукував інформаційну статтю про боротьбу України проти німецького загарбника. "Нацисти - пише автор - вперто вірили, що українці, як і всі слов'яни, є меншевартісною расою, із них можна зробити свого невільника, а їх край перемінити в колонію в Європі..." "Брутальність німців в Україні перейшла - границі всього можливого. Зананував терористичний режим. На розпорядок окупаційної влади найменші проступки карали найгострішими карами..." В наслідок цієї безумної політики українці тікали масово в ліси, щоб організувати повстання проти німців.

"... Так прийшло до створення могутньої військової організації УПА". /Таке ствердження автора не зовсім вірне. Український народ продовжував під німецькою окупацією - боротьбу за українську державу, подібно, як це було до 1941.р., під большевиками як і сьогодні. Причиною повстання УПА не був тільки німецький терор. УПА - це була на той час і сьогодні одна з найбільш успішних форм боротьби народу проти поневолення, та боротьби за власну державу.

Спершу УПА обмежувалась до акції в лісах північно-західної України, але згодом вона поширила свої дії до Дніпра і далі на Лівобережжя, щоб охопити цілу Україну.

"... Є ясно, що шкоди, які заподіяла УПА німцям, мали поважні наслідки... Велику офензиву zorganizувала УПА на Волині й Поділлі у січні 1943.р. Після кількомісячної боротьби німці мусіли стягнутись до міст, до сильних зарнізонів... Підчас німецької кризи УПА заволоділа великою частиною України, звідки ворог уступив..."

Від початку свого створення - УПА говорить не тільки про боротьбу; подвійна ціль злучила УПА з іншими національностями, котрі рішилися боротись не лише проти німецького, але також і проти московського імперіалізму. ... Вкінці ми довідалися, що після відступу німців з України УПА залишилася даліше активною. Крім того повстала Українська Головна Визвольна Рада - як зверхній

А цього літа полонина скорострілама заграла, легіями заройлася. Ген, у Жиб'ю і Криворівні мадярів, — кажуть, — мадярів, а гезде сотні легінів: лиш : струнко! та розстрільна, та праве крило стрибком вперед!... Учеси, аби Україну здобувати, — кажуть. Як зійшов Юра зі своєю мар-жинкою зі Скупови, то мадярів не стало, а в Жаб'ю боль-певиків загніздилося... Одно лихо вступиси, а други прилилося, — передав Василь Юрі, а Юра Груневі, а Грунь лісові, а ліс — плаєві... Загуділа Верховина... І пакає — Юра писану ляльку на печі та й позирає крізь маленьке вікно на тот замерзлий моріг, що кругом хати та оборога, та й на зелені гаджужки смерічані...

В хаті лиш Юра та невістка Гафійка, та внук Петрик. Сина німці зловили, як голодного року пішов був у "поле" кукурудзів роздобути. В літі ще писав з Німеччини, на роботі десь там його присилили. Ци цювали Ви, Юро, ек — тот утікав до лісу, та запалили одну хату, та взели дві коровки, — каже сусід Ілко. А деж наше васько тоди було? — питає Юра. Та десь не було їх на Чорній Річці, десь під Кренту пішли були на засідку, ци шьо — тото Юрі Ілко. Віддай хтос таки мусів ім доповідсти, шьо наших гездечки нема, — покивав жалісливо головою Юра і пакнув свою писану ляльку.

— Безівно, шьо так. А хіба ж ви чували, шьо тоту — більшівню водит по горах Митька з Голов.

— Ек? Тот, шьо Полші sklep мав, та з "паничема" пив? Дивіт-носи, дивіт? Дивується Юра. А е. Ото ше до недавна то ходили тоті вороги лиш потоками. То як наші вдарют у шини, то зараз передають люди з хати до хати, з груні на грунь і всі наші мушшні мали чес спретатиси. А теперички тота зараза зачала вже по грунях лазити. То вам кажу так несподівано, шьо лиш віскочит з ліса і вже перед вами. А всьо через того клетого пса з Голов, шьо всі плаї та — стежки знає.

— А Бог би йому ноги відоймив, — закляв з притиском Юра. — Ой, варівко тепер нам сакотитисе, коли свої на своїх ворога водет! ...

І пакали старі газди ляльки.

- x -

Не спить ся старому Юрі на печі. Що за день почує, як тепер гори важко дишуть, то вночі ше раз передумає. А ді, ніхте тоту погань більшівницку ані кликав, ані не просив. Сама тота саранче влізла в наші гори і ганяється за нашими людьми, ек ті вовки. Ой коби Господь допоміг, нашим вітовчи тоту заразу в наших горах.

Нагло — стук... стук у вікно.

— Гафійко, Гафійко, відчиняй, пускай нас у хату. Гезде Николай. — Задудніло кільканадцять пар ніг під хатон

- Гафійко, Гафійко, Николаї під вікном. Шов важного мусит бути, ек він у такий час стучит у вікно.

Гафійка засвітила клінку й відчинила хоромні две - рі. У хату ввійшов Гафійчин брат Никола в одностров і з крісом. За ним внесли стрільця і положили на постіль.

- Ек дужі, Гафійко, та й ви діду?

- Декувать, ек ти, Николаю, та й твої легіні? - відповіли і Гафійка і Юра.

- Приймай Гафійко і ви, діду Юра, раненого нашого - стрільця, Сокола. В ногу ранений.

- А безпешно буде йому в нашій хаті? - спитала Гафійка.

- Безпешно, Гафійко, - заспокоїв її Никола. - Хата - далеко від потока і від верха це далеко. Та не знаєте, що недалеко нас, гезде за царинкою, в лісу бункер є в березі. Ек буде шов небезпешного, заведете раненого там, приложити каменем і замаскуете мохом та й усе гаразд буде. А до раненого ме виходити санітарка.

- Виздоровлий, друже Соколе! Аби ви здорові, діду і Гафійко!

- Шісливо вам! Воюйте кріпко та відбивайте тоту - больлівню! - прорік дід Юра і навздогінці поблагословив їх.

- x -

- Не', а принеси но гарніки з вижної хати. Там у - торбинні висит на миснику, - каже Юра малому Петрикові.

Лід Юра і Петрик щиро заходилися коло раненого. Юра варив арніку і напаром вимивав рану та завивав зіпраним старим полотном. А Петрик тримав миску з напаром, пома - гав дідові. А стрільцеві - молоко та буришку з маслом.

Гафійка газдувала і в хаті і поза хатю.

Стрілець набирав сили й крови, а рана рону зі середини викидала, гоїлася. Внедовзі Сокол вже і на ноги ставав і, підпираючися клябукою, робив декілька кроків по хаті.

- x -

Уже сонце високо піднеслося понад ліс і Юрину хату. Кинуло воно свої проміння над Черногоські шпилі і ярко виступили, здавалося, таки недалеко, ось тут, і Скупова і Крента і Костриці за Каб'єм.

Гафійка пішла до стосідки кукурудзу на жорнах молоти. Петрик подав - ся у верх, штафети на дальші руки подати. В хаті сам Юра газдував: стрільцеві ногу перев'язував і заходився бакун йому на снідання заготовити.

Петрик прохогом влетів до хати.

- Діду, - болівники на груні, гезде недалеко. Дес зо сотка їх!

- Соколе, піднімайся. Тікаймо до ліса в бункер, - наглив Юра і накинув на стрільця сердак. Сокіл сперся одною рукою на Юру, а другою на палицю і подався мер-щій через царинку в сторону ліса. Терпів біль Сокіл і шкутудьгав. А Юра всі сили свої збирав, щоб підперти Сокола і приспішити ходу.

- Борше, борше, аби лиш за перші смереки! Пе', бі - хи наперед! Відкривав вхід! - соків Юра і наглив.

Ще, ще, ще трохи і ось ось зняв крисаню, обтер піт з чола.

- Декувать Тобі, Господи, шьо ми вже гезде, ! - і звільненою ходою крізь гущу потяглися до бункру в березі.

- Пе', ти лишиси з Соколом у бункрі, а я вас закрию. Будеш го сокотити...

Повільним кроком вертається Юра до дому. Віддихає, бо таки добре змучила ця біганина.

Декувать Богові святому, шьо міг заховати в безпешне місце нашу зранену молоду силу. Гей-гей! То-то ми тепер, як тота маржинка на полонині, шьо на неї вовки вночи нападают та непокоют та кервавлют іі... А ми ж у своїх горах та на своїй землі. Ек тото маеси, шьо у своїй хаті нам не дают жити?... Відай ми не маємо жити, ек не мемо гнати їх і стрілетити, ек вовків з полонини. - Думав Юра теперішню важку гуцульську думку й поволі ступав у верх д' своїй хаті.

Аж з-за оборога: - Стой, руки в-в'орх!

Юра підвів задумано голову. Перед ним, з десять їх а на переді якийсь з пагонами.

- Шьо тобі треба? - кинув незадержуючись.

- Отой, бандіт! Ні шага впір'юд! где отой бандіт, што ти ево провожал?

- Не знаю нічьо.

- Вриеш бандіт! - Важко впав приклад на похилені плечі Юри. Удар п' ястуком у лице. В голові задзвеніло. Захитався старий і впав на коліна. Сором пекучий обрав його. Це вперше його гордого сина Верховини - безкарно хтось посмів ударити. Могутнім зусиллям піднявся на ноги. Випрямився. Зір палаючий ненавистю, вп'ялив у ворога.

- Чьо б'еш паршеку? Чос ув'язавси ек гнида. Кажу ті - не знаю нічьо. Вступайси, заразо, з очий, щезай в дебри та в болота.

- Атвечай, ілі застрелю как собаку! - Викинув зі себе пайльошник і справив до грудей автомат.

Юра мовчав.

Черкнула коротка черга, трьома пекучими вугликами - вгризлася в груди Юри. Підкосилися ноги і старий упав, як підстрелений олень на замерзлу землю. Припіднявся на ліктях і разом з кров'ю викидав з пострелених грудей палаючі ненавистю слова.

